

інформаційно-психологічні операції. Недооцінка можливостей інформаційно-психологічного впливу може стати фатальною під час подальшого ведення «гібридної війни» проти України.

Список бібліографічних посилань

1. Заборовський В. В., Желтобородов О. М. Формування основ інформаційно-психологічного впливу на супротивника у війнах першого та другого покоління. *Збірник наукових праць Харківського університету Повітряних Сил*. 2009. Вип. 2 (20). С. 141–145.
2. Конрад Н. И. Сунь Цзы. Трактат о военном искусстве. М. : Изд-во Акад. наук СССР, 1950. 120 с.
3. Мережковский Д. С. Наполеон. Нальчик : Логос, 1992. 352 с.
4. Інформаційно-психологічні операції у сучасних військових конфліктах. Шляхи та способи протидії негативному інформаційному впливу на свідомість та психіку особового складу // StudFiles : сайт. 10.06.2019. URL: <https://studfile.net/preview/8086488/page:11/> (дата звернення: 26.02.2020).
5. Певцов Г. В., Залкін С. В. Реалізація підходів інформаційної війни Російською Федерацією в сучасному інформаційному просторі України. *Наука і техніка Повітряних Сил*. 2014. Вип. 2 (15). С. 10–13.
6. Певцов Г. В., Залкін С. В. Інформаційно-психологічні операції Російської Федерації в Україні: моделі впливу та напрями протидії. *Наука і оборона*. 2015. № 2. С. 28–32.

Отримано 27.02.2020

УДК 323.22/.28

Олександр Семенович МОШЕНСЬКИЙ,

*доцент кафедри соціальних та економічних дисциплін факультету № 2
Харківського національного університету внутрішніх справ,
кандидат філософських наук, доцент;*

<https://orcid.org/0000-0002-5171-0112>

ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНІ АСПЕКТИ УКРАЇНСЬКОГО ПАТРІОТИЗМУ

Аналізуються інтеграційні процеси в сучасному світі та місце України в цих процесах. Наголошується на необхідності пошуку нових засад для подальшого вибудовування української ідентичності. Робиться висновок про те, що Україна у подальшому державному будівництві більшою мірою має спиратися на власні сили, не покладаючись на партнерів.

В сучасному світі чітко проявила себе тенденція щодо зближення держав, народів, культур, між якими встановлюються все більш тісні контакти, що призводить до поступового формування механізмів взаємного впливу, а відтак і взаємозалежності.

Глобальна система, що формується надто складна, багаторівнева і різноманітна. Існує велика кількість міжнародних, регіональних, державних і недержавних установ і організацій, які суттєво впливають на політичні, економічні, культурні та інші зв'язки між державами та народами, які часом знаходяться на різних рівнях соціально-політичного розвитку, мають свої унікальні культури і традиції, сповідують різні релігії.

Зближення держав і народів та взаємопроникнення їхніх культур, з однієї сторони, є цілком позитивним, об'єктивним процесом, а, з іншого боку, породжує багато і негативних, руйнівних, незрозумілих явищ. Склалося так, що численні дослідники глобалізації (особливо вітчизняні) надто захопилися її позитивною стороною, недооцінюючи і не приділяючи належної уваги суперечливим, негативним наслідкам цього процесу. А саме ці негативні наслідки останнім часом все більше нагадують про себе. Можна не ходити далеко, а звернутися до інтеграційних реалій близького до нас Європейського Союзу, який стикається з дуже серйозними викликами, що ставлять під сумнів його майбутнє. Та й загалом, навряд чи хто буде сьогодні заперечувати той факт, що глобалізаційні процеси в сучасному світі наразились на вельми загрозливі перешкоди.

Україна в прогнозуванні і вибудовуванні стратегій свого майбутнього мала б більш критично і всебічно оцінювати глобальні процеси і бачення свого місця в них. Твереза самооцінка дозволила б більш ефективно використовувати на свою користь позитивні моменти глобалізації, а, з іншого боку, була б дієвим запобіжником відносно культивування у суспільстві невинновато завищених очікувань від неї.

В цих умовах нагально постає питання про необхідність переосмислення державницько-патріотичних засад розвитку українського суспільства з урахуванням 29-ти річного досвіду розбудови незалежної держави, з урахуванням тих викликів, перед якими стоїть сьогодні світ і Україна.

Патріотична свідомість далі не може спрощено і примітивно спиратись лише на одну просту формулу: «Україна – не Росія». Голе заперечення всього російського не може бути тим позитивним ґрунтом, на якому можна й далі вибудовувати українську ідентичність. Момент заперечення, негації має бути доповнений позитивним моментом реального осмислення творчого потенціалу багатонаціонального українського народу. Патріотично налаштований політичний клас України має здійснити чесний аудит того, що було зроблено і чого не вдалося зробити за 29 років незалежності і на його основі розробити програму розвитку на майбутнє. Відсутність чіткої стратегії подальшого розвитку українського суспільства, відсутність зрозумілих всьому суспільству цілей (політичних, економічних, культурних, тощо) значно ускладнює процес формування

державницько-патріотичних переконань українців, прирікає їх на соціальний песимізм, зневірює у спроможності побудувати справедливе й заможне суспільство.

29 років розбудови незалежної української держави наочно свідчать про суттєве розходження наявних результатів і того, що проголошувала наша конституція на початку. Причому, розходження протягом цих років по деяких параметрах не скоротилося, а, навіть, збільшилося. Народ терпляче чекає свого Мойсея, який нарешті припинить його безцільне блукання по пустелі і виведе на стратегічний шлях прогресивного розвитку.

Українська еліта мусить дати своєму народові чітке розуміння яке суспільство ми будемо, на яких принципах, як і коли ми його побудуємо. Безкінечні, хаотичні і безсистемні спроби реформування різних сфер суспільного буття знекровлюють державу, підривають довіру людей до неї.

Українці в решті-решт мають зрозуміти сувору правду життя, яка полягає в тому, що мало хто в цьому світі зацікавлений в потужній, самостійній і самодостатній українській державі. І якщо недружня Росія відверто мріє про розпад і зникнення нашої держави, то друзі часто зацікавлені в якомога тривалішій її маргіналізації, яка б дозволяла постійно нею маніпулювати і використовувати. Україна має навчитися говорити «ні» не тільки своїм недругам, але й друзям. Велика європейська країна з потужним геополітичним, економічним, культурним й військовим потенціалом має навчитися поважати сама себе і тим самим змусити інших рахуватися з нею. Патріотична свідомість, яка спирається на реальну, раціональну (на протипагу емоціям) оцінку процесів як в середині, так і навколо нашої держави, має стати підґрунтям для формування здорового національного егоїзму. Ми вдячні країнам заходу за підтримку і сприяння у розбудові незалежної держави, але ми маємо також і розуміти, що далеко не у всьому наш інтерес співпадає з їхнім. Українська патріотична еліта в своїй державотворчій діяльності має керуватися формулою, яку відверто сформулював британський прем'єр-міністр В. Черчилль по відношенню до своєї країни: «У Британії (Україні – авт.) немає друзів, у неї є інтереси.»

Багато говорено і писано про те, що тупоголовий ура-патріотизм приносить мало користі нашій країні, а часто й шкодить їй. Патріотизм як висока морально-етична категорія, як піднесений стан людського духу має спиратися на доводи розуму і тоді він здатен творити чудеса. Згадаймо як українські патріоти, жертвуючи своїми життями, спасли нашу державу у перші дні агресії 2014 року.

В Україні під патріотів нерідко рядяться різного роду політики, корупціонери, злочинці та відверті бандити. Патріотичні, псевдопатріотичні рухи та їх очільники ще мають бути піддані серйозному суспільно-політичному аналізу з точки зору того, яку користь чи шкоду державі

вони принесли. Цей напрямок досліджень в сучасній історичній та суспільно-політичній українській науці, на жаль, поки що мало розроблений.

Отримано 26.02.2020

УДК 378.015.31:172.15:796.5

Олена Іванівна ТИЩЕНКО,

*викладач кафедри юридичної психології
Національної академії внутрішніх справ (м. Київ),
кандидат педагогічних наук, доцент*

ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ

Розкрито актуальні проблеми національно-патріотичного виховання в закладах вищої освіти. Звернено увагу на сутність патріотизму. Акцентовано на формування ціннісного ставлення особистості до Батьківщини, держави, нації, готовності до захисту національних інтересів, незалежності України, здійснення патріотично-формуючого підходу в навчальний та позаурочний час, а також організацію громадянської діяльності студентів у вищих закладах та громадах.

Становлення системи патріотичного виховання особистості відбувається в умовах розвитку і переосмислення щодо розуміння основних категорій навчання, виховання, розвитку шляхом впровадження принципів патріотично-формуючого підходу у процесі виховання.

Патріотичне виховання включає у себе соціальні, цільові, функціональні, організаційні та інші аспекти. Головною складовою патріотичного виховання є формування у молоді любові до рідної країни, що здійснюється в першу чергу сім'єю, безпосереднім соціальним оточенням через передавання певних культурних традицій.

Над проблемою виховання працювали І. Бех [1, с.170], С. Гончаренко [2, с. 291], Н. Лавриченко [3, с. 21], А. Мудрик [4, с. 81], М. Сметанський [5, с. 8], І. Харламов [6, с. 57] та ін.

Змінився зміст і взаємозв'язок основних категорій педагогіки - освіти, навчання, виховання, соціалізація.

Навчальний процес покликаний забезпечити розвиток пізнавально - інтелектуальної сфери особистості, осмисленню базових світоглядних ідей та розширенню її уявлень, знань індивідуального досвіду.

Соціальні норми та цінності, які засвоюють студенти у процесі виховання, на думку М. Сметанського, підлягають негайному застосуванню у власній поведінці. Виховання характеризується віддаленістю результатів: почуття, переконання і риси характеру формуються тривалий час. Результати виховання важко діагностувати і прогнозувати, вони